

Tiedote 25.9.2007

Kiintiöiden poisto vähentäisi Suomen maidontuotantoa

Maitotuotteiden hinnat ovat viime kuukausina nousseet nopeasti maailmanmarkkinoilla ja EU:ssa. Samalla myös rehukustannukset ovat nousseet kymmeniä prosentteja. Monet eurooppalaiset maitoalan toimijat ovat entistä voimakkaammin vaatineet maitokiintiöiden poistamista tai tuotantomahdollisuuksien lisäämistä välittömästi. Kiintiöiden katsotaan heikentävän merkittävästi EU:n maitosektorin tehokkuutta ja kilpailukykyä.

Kiintiöjärjestelmän alasajo olisi suurimpia muutoksia EU:n maatalouspolitiikassa vuosikymmeniin. Se alentaisi maitotuotteiden hintoja, koska tuotanto kasvaisi selvästi kysyntää enemmän. Maidontuotanto lisääntyisi merkittävästi alueilla, joilla yksikkökustannukset ovat alhaiset, ja puolestaan vähenisi epäsuotuisilla alueilla kuten Suomessa. MTT (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus) on yhteistyössä Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen (PTT) kanssa selvittänyt kiintiöjärjestelmän päättymisen vaikutuksia EU:n maitotuotemarkkinoilla ja Suomessa.

ENEMMÄN JUUSTOA JA JOGURTTEJA ULKOMAILTA

EU:n maidontuotantoa on rajoitettu kiintiöjärjestelmällä vuodesta 1984. Kiintiöt ovat vakauttaneet markkinoita ja turvanneet tuotannon säilymistä heikoillakin tuotantoalueilla. Tutkimusten mukaan maitokiintiöiden poistaminen voi aiheuttaa merkittäviä alueellisia siirtymiä EU:n maidontuotannossa. Maidontuotanto kasvaisi 1–10 % ja tuottajahinta alenisi 10–30 %. Tuotanto kasvaisi erityisesti Saksassa, Alankomaissa, Ranskassa, Tanskassa ja EU:n uusissa jäsenmaissa. Voin ja maitojauheen hintojen arvioidaan alenevan enemmän kuin juustojen ja tuoretuotteiden.

Kiintiöjärjestelmän vapauttaminen lisäisi maidontuotannon riippuvuutta kansainvälisistä markkinoista. Se lisäisi voimakkaasti maitojalosteiden tuontia Suomeen ja kiristäisi kilpailua EU:n sisämarkkinoilla. Tällöin maitojalosteiden ja raakamaidon hinnat laskisivat ja tuotannon kannattavuus heikkenisi. Suomi vie tällä hetkellä kolmanneksen maidosta erilaisina jalosteina, eikä vientiin käytetä enää vientitukea. Suomen kannalta suurin haaste on juuston ja jogurtin tuonnin lisääntyminen ja kilpailun kiristyminen kaikilla vientimarkkinoilla. Juustoja ja tuoretuotteita tuotetaan Suomessa nykyisin lähinnä kotimaista kysyntää vastaava määrä.

KANSALLINEN HINTATUKI YLLÄPITÄÄ TARJONTAA

Kansainvälisen maitotilavertailun mukaan 15–25 % maidon hinnan lasku vuoden 2006 hintatasolta heikentäisi olennaisesti tilojen tuloksia kaikissa EU-maissa. Suuri hinnanlasku johtaisi siihen, etteivät myyntitulot isoillakaan maitotiloilla useissa tapauksissa kattaisi muuttuvia kustannuksia. Suomessa 10 prosentin alennus maidon tilityshinnassa leikkaisi maatalouden kannattavuuskirjanpitoaineiston mukaista vuoden 2007 noin 28 600 euron yrittäjätuloa 20 % eli lähes 6 000 euroa. Mikäli maidon hinnanalennus olisi 20 %, yrittäjätulo alenisi jo 41 % eli 12 000 euroa. Tämä korostaa maidon kansallisen hintatuen merkitystä, koska se on ollut 10–20 % maidon markkinahinnasta.

Suotuisimmissa markkinaskenaarioissa, joissa maitotuotteiden hinnat alenisivat EU:ssa korkeintaan 15 %, Suomen maidontuotanto vähenisi noin 10 %. Tämä tuotanto riittäisi kattamaan kulutuksen vielä useimmissa tuotteissa. Tuotanto kuitenkin vähenisi Pohjois-Suomessa 26 % ja Etelä-Suomessa 16 %. Tuotanto keskittyisi nykyisille vahvoille tuotantoalueilla Pohjanmaalle ja osin Pohjois-Savoon. Pahimmissa markkinaskenaarioissa Suomen maidontuotanto alenisi jopa 30 %. Maidon hinta ei laskisi Suomessa yhtä paljon kuin muualla EU:ssa, vaan hinnanlasku jäisi 5–15 %:iin.

TILAKOON ON KASVETTAVA YHÄ

Tulosten mukaan maidon hinnan alenemisen aiheuttamaa tuotantomotivaation laskua on vaikea korvata pinta-alatuilla. Mikäli maitotiloja halutaan kannustaa tuotantoon, kansallisesti maksettava litrakohtainen hintatuki sekä investointituki kannustavat maidon tuottamiseen olennaisesti pinta-alatukia paremmin.

Suomessa on edelleen vähän suuria maitotiloja, jotka voisivat tuottaa ja investoida kannattavasti hintojen alentuessa. Monien tilojen tulisi kasvaa merkittävästi, jotta maidontuotannossa voitaisiin säilyttää nykyisen suuruinen yrittäjätulo maitokiintiöiden vapautumisen jälkeen, kun maidon hinta laskee. Suurin osa suurista yli 50 lehmän maitotiloista, joiden osuus tuotannosta on vain noin 10 %, on laajentunut nykyiseen kokoonsa vasta aivan viime vuosina. Tuotannon ylläpitäminen edellyttää politiikkakeinoja tuotannon ja investointien kannustamiseen laajenevilla maitotiloilla.

Jos kiintiöjärjestelmä poistuu ja lisäksi maidon kansallinen tuki alenee, se vaikuttaa maidontuotantoon ja sen alueittaiseen sijoittumiseen samansuuntaisesti kuin voimakkaasti laskeva maidon markkinahinta: tuotanto vähenee eniten Etelä- ja Pohjois-Suomessa. Tällöin myös laajentavien suurten tilojen kasvu hidastuu ja maidontuotannon kokonaismäärä vähenee. Investointituilla voidaan kannustaa suuria tiloja investointeihin näissäkin olosuhteissa, mutta maitotilojen lukumäärä vähenee silloin selvästi tähänastista nopeammin.

Lähde: Maitokiintiöjärjestelmän poistumisen vaikutukset Suomen maitosektorille. MTT:n selvityksiä nro 144. www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts144.pdf

Lisätietoja:

erikoistutkija Heikki Lehtonen, MTT taloustutkimus, puh. (09) 560 86315,
heikki.lehtonen@mtt.fi
vanhempi tutkija Timo Sipiläinen, puh. (09) 560 86221, timo.sipilainen@mtt.fi
laskentatoimen päällikkö Arto Latukka, puh. (09) 560 86220, 0400 752 010,
arto.latukka@mtt.fi